

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, AZ UDVARHELYMÉGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET ÉS AZ UDVARHELYMÉGYEI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI DIJAK: Egész évre 8 kor. Félévre 4 kor. Negyed évre 2 kor. Papok, tanítók, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjárónak egészévre 6 kor., a tanító-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 5 kor. — Egy példány ára 16 fillér. Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Felelős szerkesztő és kiadó: **B E T E G H P Á L.**

Hivatalos hirdetések 100 szög minden szö 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések 1 cm-ként 6 fillér, többszöri közlésnél 4 filléret közzéltetnek. — Bélyegdíj külön 60 fillér. Nyilt-tér sora 1 kor. Hirdetés és nyilt-tér díja előre fizetendő. — Hirdetéseket e lap részére elfogad minden hirdetési iroda. —

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: **B E T E G H P Á L** könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők. — Kéziratok nem adatnak vissza.

A mostani birtokrendezési eljárás sietős megszüntetéséről.*

(Főleg a székelv vármegyék közgyűlési tagjaihoz.)

I.

A Székelv-Udvarhely utján országosan elterjedt az udvarhelyvármegyei birtokviszonyok válságos volta. Legyen nekem is megengedve e vármegye nyugoti határszéléről önökhez alázatos kéressel járulni a czimnek kitett kérdésben.

Mi is sokat tündönkünk itt a Küsmöd vize mellett is a saját magunk és földműves társaink sorsán. Látjuk, hogy egyes mélyebb gondolkodású urak közreműködésével a kormány jóakaratu figyelme a székelv felé van fordulva. A mindenféle iskolák állításában s állami támogatásban nincs hiány. Csak hogy ezek legnagyobb részben több nemű tevédek mellett is a távoli jövő javára dolgoznak. A máról, a jelenről kevés szó van.

Darányi és Hegedűs miniszter urak személyes körutakat tesznek az ország felső vármegyéiben, megtudni, hogy minő ipartelepelt által lehetne segíteni a felvidékeknek Amerika felé néző szegény népén, mely földjéből teng. Ezeket már részben segítve is van.

A székelv Sepső-Szent-György is fiókdohánygyárat kapott. Egy csepp a tengerben. Földművelésből tengő nepről van szó főleg a Székelvöldön is, melynek jelentékeny része oláhországi (!) gyárakhoz (!) jár kenyérkeresetre ma is. A messze jövő nem ad kenyeret a mára. Arról van a szó, hogy a mai munkaképes népnek legalább jó harmadrésze a földműveléstől a kézi és gyári ipar mellé álljon ma, ha ez fokozatosan minél gyorsabban meg nem történhetik, akkor a következő 30-40 év alatt e népnek legalább is jó harmadrésze O áhországnak elvész e keleti bástyából a magyar államra nézve s meg kell elégedni a faj szaporodó képességébe helyezett vékony reménnyel, mely másfél száz év alatt sem lesz képes az eltávozás által előállott hiányt a mai létszámra is visszapótolni. Kitelepteni nem kell ezeket. Maguktól is kivonulnak hazájukból.

En a tagosítás, arányosítás és általában a birtokrendezés mai és eddigi menetét és rendszerét olyannak tartom, mely egymagára is képes a kis és nagyobb birtok mezőgazdasági közönség részének koldusbotot adni a kezébe.

Tudom, hogy ez a kérdés valóságos darázs-fészek. A közönség s főleg a mezőgazdasággal nem foglalkozó penás osztály feje annyira tele van már beszélve a tagosítás előnyeivel, hogy a nagyrész azt hiszi, mintha ez által az

* Ezen cikkyelt, melyben írója egyes helyeken erős kifejezéseket használ — a kérdés aktuális volta miatt közöljük ugyan, de mindenben nem értünk egyet tartalmával. Szerk.

egész Székelvöld dus térséggé változnék; a mai 5—8 holdas 50 holdas lenne s mindenkinek a táblája csudálatos módon a falu közelébe esnék, hogy répazhasson, herézhessen, luczernázhasson stb.

Személyekkel nem foglalkozom. Intézményről, rendszerről beszélek. Senkinek sem lehet joga személyes támadást keresni e sorokban. A gyakorlati végeredményeket tartom szem előtt, távol politikától, gancsokodástól, szurkolódástól. Epen azért kérem önök t, méltassák komoly figyelmükre e sorokat. Ha netalán tévednék, az sem lenne nagy baj, mert nemes szándékon alapul. De annyit megjegyezhetek, hogy megfigyeléseim, tapasztalataim s a kérdés körüli tanulmányaim kizárják a tévedés és félrevezetés lehetőségét. Meggyőződésből írok. Sem nem parancsolja senki. Sem meg nem vesztegetett senki. Sem magán nyereségre nem számíthatok. Sem irigység nem gyötör senkinek a személyi, vagy vagyoni előnyeiért, nyereségeért, vagy gazdagodásáért. Velem és e lappal szemben tehát neheztelésnek, duzzogásnak, avagy hárszának jogos helye nem lehet. En is kapnék e sorok számára más lapot is. De főleg székelviekhez akarván beszélni, székelv újságtól kérek e czézből tét.

A tagosításnak nem vagyok elvi ellensége a mi földünkön és viszonyaink között sok tekintetben mutatkozó hátrányai mellett is.

Azt is megemlítem, hogy a földbirtokból egészen más fogalma volt és van a székelvnek és szabad szárszónak, mint a volt urbérseknek, kiknél a tulajdonná vált föld még jórészt csak az első nemzedék kezében volt a tagosítások és közhely elkülönítések kezdetén, míg főleg a székelv nagy részben még ma is azt az oldalt szántja, mely a 10—20-ik nagyapjáról maradt rá örökségül. A csupán birt földtől könnyebben válik meg valaki, mint az ősi tulajdontól, melynek tudata és érzete ugyszólva vérvé válna a székelvnek.

Hozzá teszem ehhez, hogy a Székelvöldön soha sem lesz a-Hollandiában, Belgiumban stb divó kertszéri földművelés, kereskedelem és ipari növénytermelés. Előbbi azért nem, mert a fekvés nem olyan s mert nincs piac. — Utóbbi ak azért nem 1—2 száz éven innen, mert ezen idő előtt azokat feldolgozó ipar itt nem létesül valószínűleg, mert a dolog ma 30 év múltán is beszélés tárgya s voltaképen senki sem tudja tisztán, hogy ide mi kellene, a tőke pedig távol marad. A míg pedig a mezőgazdaság gyökeres átváltozását a hozzánk valószínűleg soha el nem jutó nagy forgalom, vagy az ipari szükséglet nem kívánja, addig lényegében a mai állapot marad. Mikor pedig ez az idő elkövetkezik, akkor a ma végrehajtott tagosításoknak 5—10-ik szüksége lesz jelen.

Önök forognak elől most vármegyei közgyűlés, majd gazdasági egylet, vagy iparpártoló társaság képében.

Kisebb-nagyobb pénztáraink nem néznek túl az öncézeli nyereszékedés körvonalán. Működésük eredmé-

nyében a jó elemet megüti a kárt és romlást okozó rész. A hivatali ugynevezett arisztokrácia nagyrészt birtoktalan lévén, nem bánja, ha a világ felfordul is, csak havi fizetését megkaphassa. Másik része az ország-házban hallgat vagy szavaz. Ez sem ronlja a természet ilyen kérdések feletti tündősséssel.

Kik tehát a felelősek? Első sorban önök Isten, önmaguk és a nép előtt.

A szárszók nem igen rajognak a tagosításért, arányosításért, s mégis annyi mindennemű marháat tartnak, mely a magyaroké arányát túlhaladja. A székelviek között főleg az üresen maradó gazdasági ismétlő iskolák vezetésére egy hónap alatt csupa elméletből álló urak által kitanított tanítók utján az a nézet kezdett lábra kapni, hogy tagosítás nélkül nem lehet istállózni s e nélkül marháat nevelni, mintha bizony nem 20—30 év előtt lett volna tele minden székelv falu szebbenlésebb s értékesebb-értékesebb ökrökkel, tulkokkal, tinókkal s jármat nem hordozó tehenekkel stb., mikor a tagosításnak híre sem volt. S mintha bizony nem természetének ma is elég takarmányt azok, a kiknek arra alkalmas földjeik vannak! . . .

A szárszók a közerdőkből nagy tőket csináltak és csinálnak, melyek kamatja a birtokadót és közrovatokat kiállja s mégis tüzelnek, makkolnak, szalonnának bőven; tejük, vajuk, turójuk elég van, nemesek egy-két háznál, hanem az egész népnél.

Magyarok és székelviek arányosítanak, tagosítanak, kiszakítanak; falunkéut 4—5-en sok juhót tartnak, de sem ezeknek, sem a többi gazdának nincs teje, vaj, turója, szalonnája; a makkot is erőszakosan juhval etetik meg s a nagy része szükséglet lát tüzelőfában is, még az erdős helyeken is.

Az arányosítást egy jó részben keresztül vitték már s azóta folynak az erdőégetések; hidegvérrel, távolról nézik, beülnek a kocsmába és tovább isznak. Hadd éjjen! Nehány helyt bevégződött vagy munkában van a tagosítás is a nélkül, hogy annak valódi mibenlétéről és végeredményéről, a mi viszonyaink között, az egész népre való kihatásában, valaki magának tiszta képet alkotott volna.

Nem akarom senkinek a tagosító kedvét elrontani, mert akkor sok jó napidij elmarad s a törvény-sziszeknek csak a végét soha el nem érő váloperek és végtárgyalások maradnak, minthogy — köztudat szerint — felette megesökkent az odatarozó perek száma, mert a szegénység, lassu, de mégis drága permenet miatt nem igen van perelőkédv.

Mondom, nem akarom a tagosító kedvet elrontani. Álljon itt egy kép az egészről.

Az egyik faluban a bevezetett tagosítás költségeinek előirányzata 8 év alatt iparipártolólagosan, állami kedvezményvel leendő befizetés mellett, 49 ezer frt. E falu mezeje kétharmad részben elkopott kövecs oldal, mely né-

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCZÁJA.

Az ő helyébe.

— Elbeszélés. —

Írta: **Hitter Etelka.**

(A „Székelv-Udvarhely” tárczája.)

— Allah ill Allah! Legyen dicsőség Mohamed istenének, a ki megengedte hogy a gyaurok földjén az ő és a hatalmas szultán dicsőségét hirdethessük. — Mondja a kontyos bég embereinek; miközben kiosztotta az előtte álló marhabőrrel bevont ládában levő gesztenyefa csemetéket.

Minden pogány kapott néhány szál csemetét, hogy felültesse azt Allah és a hatalmas szultán dicsőségére és dicsőségének emlékére a bányavidéken; melyet kévéssel azelőtt János Zsigmond foglalt el a török segítségével. A bég pedig, mint a ki dolgát jól végezte, leült egy kiálló szikladarabra, honnan nem csak az egész hegyoldalt, melyet beakart ültetetni, hanem a közellevő falukat s városokat is lehetett látni. Ott ülve gyönyörködött a szép vidékben, melynek népét most már a török is sarezolta; különféle módokat találván ki a nép fosztogatására; melynek földje nekik is termelt nemesek gyümölcsöt, de a tiltott s annál kívánatosabb titokban élvezett italt is, a . . . bort.

A pogányság elszéledt a hegyoldalon. Keskeny csákányokkal gödröt vájtak az agyagos, kavicsos talajba s beleültették a fácskákat, melyek hatalmas koronájukkal két, három méteres terjedelemmel bíró törzsükkel sokáig, századokig hirdették s maig is hirdetik, ugyszólván élő tanujelei az uralomvágy, pártoskodás, testvérharcz eredményének, vagyis a törökuralomnak Magyarországon.

Egy pogány — kezében egy szál fácskával — kevé idő mulva visszatért a léghez. Fejét lehajtottára előtt s megállott, várva, míg az észreveszi.

— Mit akarsz? — riadt ez reá, midőn észrevette. — Miért nem ültetted el a csemetét?

— Ne haragudj vitéz és parancsoló uram, — szolt alázattal a török. — Ezt az egy fácskát azért hoztam vissza, mert már mindenütt elegendő van ültetve. Volna ugyan még egy nagyon szép és alkalmas hely, de oda nem mertem beültetni. A gyaurok ezeket sem nézik jó szemmel; hát ha még azt a helyet venném el e fácska részére!

— Micsoda hely az? — szolt közben türelmetlenül a bég; véget akarván vetni a szolga bőbeszédűségének.

— Egy, a meredek szirtek közé beékkelt földnyelv; honnan az egész völgyet látni lehet, de az a baj van vele, hogy a közpére — hova a fácskát is ültetnem kellett volna — oda van beállítva egy hatalmas fakereszt; melyre a gyaurok vasból készült istene van felszegezve. Már most azt is tudom vitéz bég, hogy mikor a dicsőséges szultán szolgál Hasszán temesvári beglerbég* és János Zsigmond király Erdőd várát elfoglalta és lerombolta, megparancsolták, hogy a meghódolt népnek templomaiból nem szabad semmit elvenni, vagy templomait bántalmazni, lerombolni. — A föld népére szükség van — mondta a beglerbég. Ki aknázza a bányákat, ki műveli a földet, ha a nép ki talál vándorolni, mint a szandzsákságokból** kívándoroltak sokan, hogy kifosztották templomaikat. Mindezeket tudva, kérdeznem jöttem hozzád vitéz bég, hogy mit tegyek? Megparancsolod-e, hogy kiviegyem a keresztet s helyébe beültessem a hatalmas szultán fáját?

A bég gondolkozni kezdett.

A felfeszített isten nem templom — gondolá. A beglerbég pedig határozottan templomot említett. Igaz ugyan, hogy a gyaurok ezt is nagy tiszteletben részesítik; de hát most mit tegyen? Ha e fácskát nem ülteti el, az is baj lesz; ha másfelé ültetési s a leg-

* beglerbég = helytartó.

** szandzsákság = Magyarországnak török által birt része fel volt osztva a török által kerületekre. A kerületeket szandzsákságoknak nevezték.

alkalmasabb, legszebb hely üres marad, még bajba kerülhet a beglerbég részéről, a ki megparancsolta, hogy ezek a hegyoldalak ültetessenek be. Hisz annyi a besugó körülötte! Minden szava, minden lépése tudva van a beglerbég előtt. Ezt az esetet majd ugy sugják be, mintha nem akart volna engedelmessédni. Más oldalról pedig — ha kivételi a keresztet, kiteszi magát a gyaurok bosszujának s ellenségei ebből is fegyvert kovácsolnak ellene, hogy megszegte a beglerbég parancsát, megsértett egy fát, melyet a gyaurok olyan tiszteletben részesítenek, mint egy templomot.

Sokáig tündökött.

— Csak Szelim volna itt. — mondta magában — az egyedüli hűséges szolgám. Ő az, a kiből még bizni merek. Ha itt volna, jó tanácsot is tudna adni; de ő még most utban van. Budáról csak pár nap mulva érkezik meg s addig a csemete elszárad. Budára nem küldhetek mást, mert nem azt mondja, a mit üzenek. Pedig mennyire nélkülözöm őt! Még az apámnak is szolgálja volt! Ott volt apám mellett, mikor a gyaurok pasája kettéhasította az apám fejét Erdődél. Elhozta nekem onnan apám kardját s azóta nem hagyott el. Amilyen csunya, olyan jószívű . . .

Eközben megérkezett a többi török is. Jelentették, hogy a parancs teljesítve, a fácskák elültetve vannak.

A bég helyeslőleg intett fejével s azután megindult a kérdéses hely felé, maga után intve a muzulmánokat.

Oda érve látta, hogy a töröknek igaza volt. A keresztfa csakugyan a legszebb helyen állt. Körülötte, a háttérben magas sziklák, elől kilátás az egész vidékre.

Akik a völgyből odapillantottak, szintén láthatták a keresztet. A nép idejárt nagypenteki ájtatosságait végezni s a helyet kálváriának nevezte a jeruzsálemi Kálváriahegy emlékére.

A keresztfa durván ácsolt faból volt összeállítva. A tölgyfa egész vastagsága megvolt hagyva, hogy tovább tartson. Az istenfélő ács azt akarta, hogy élje tul munkája. A keresztre vasból készült krisztus volt fel-

hány évtized alatt teljesen haszontalan lesz. A birtokadó másfélszer forintot nem halad meg. Az előirányzott emez összegből egy évre esik kerek számban 6 ezer forint. A földért tehát fizetni kell évenként 7500 frtot nyolc évig, — 60,000 frtot. A másnémi, egyenes és közvetett adók, — a pótdók és rovatok meghaladják ezt az összeget. Ott vannak ezeken felül a bekebelezett és be nem bekebelezett adósságoknak évenként 5000-et meghaladó kamatai, melyet kevés kivétellel mindnyájan hordoznak.

Ez még nem minden. Bevégződik a tagosítás 7—8 év multán, mely idő alatt senki sem mivel földjét kellően, nem oltalmazza vízmosásoktól stb.

Ez idő alatt a földhiteleg legnagyobb részben szünetel; a fizetési lehetőségek beállanak s 200 frtért árverésen eladják a 2000 frtot érő birtokot, mert nincs vevő, vagy ha van is 1—2, az sem ad többet; még képzelnem sem tudván, hogy a vásárolt vegyes darabok helyett hol és minő tagot kap.

Itt sincs vége. Az eljáró bíró a megelőző végzetlen sok és felette költséges kiszállítás után végül megjelenik a vállalkozóval s tudtul adja, hogy a következő őszön a kiszakítás megtörténik, a mit erősen kérnek is. A vállalkozó azt mondja, hogy neki véghetetlen sok és sürgős dolga van s egész biztosra nem ígérheti. Néhányan felállanak s kijelentik, hogy ők panaszt tesznek, ha ez meg nem lesz. A mérnök felpattan a rabszolgahad gyűlésében: »en kicsi ember vagyok, de szeretném látni, hogy ki mer püssenni! A bíró ur nagy komolyan elmege 45—50 frt számlával. Az emberek öszi nem vetnek; 2—3 év alatt tömérdek az elmaradt haszon, a mi szintén a tagosítás ára.

A törvényszékileg elfogadott tagosítási munkálatok az illető telegkönyvi hivatal helyiségekben hevernek. 0—20—30 évig, a nélkül, hogy az új telegkönyvek készüljenek. A földhiteleg már megsemmisült régi állapotokon bukducsol. Valakinek perlik olyan földjét, melyet ki tudja ki bír; elárverezik olyan földjét, melynek ki tudja ki a gazdája. Perelnek a tagból kifolyólag olyan barázda-sértésért, mely a tulajdont megalapító telegkönyv szerint nem az övék. Következnek a bírói szemlék komoly ügyvéd urak jelenlétében; a bizonyítékoknak a levegőből való költséges előhúrczolása; a levegőre alapított komoly ítéletek, végrehajtások, perújítások, stb. A végeredmény 1—200 forint költségg semmiért.

Mi ennek az oka? Jórészt az, hogy a falusi képviselőtestületek képtelenek a dolog végét előre látni. A törvényszékek nem veszik észre, vagy nem törődnek vele, mert ők csak ítélni vannak hivatva. A fő oka az, mert a vármegyei közigyelések sem látják, nem akarják, vagy nem képesek látni, hanem azt követelik, hogy lássák meg — ha tetszik — a miniszterek.

Még kevésbé látják át azt, hogy ez az állapot tarthatatlan. Mert az országgyűlési képviselő uraknak sincs erről fogalmuk. Távoll vannak a neptől. Néhány erdei és havasi önző vagy szülőkörű basával, avagy még szűkebb látókörű hatósági személyekkel érintkeznek futólag. Az alföldi munkás zavarok valódi okáról és megszüntetési módjáról, magoknak az odaváló képviselő uraknak nem volt annyi fogalmuk, mint a kínai állapotokról. Soha sem kérdezték meg otthonában a népet, hogy van-e valami bajja. Mikor aztán útni kezdtek egymást és sok nadrágot s közel volt a dulás, akkor ők magok kezdték szidni a kormányt, hogy az miért nem tudja az ők lakóházuknak a bajait.

Itt is erősen fokozódik a falusi kicsiny és vármegyei nagy nadrágos és nem nadrágos basa urak ellen a nép gyűlölete. Be kell várnunk az alföldi állapotokat, hogy legyen dolga esendőknek, szolgabíróknak, bíróságoknak itt is s nyerjen valaki kitüntetést „a nép javának munkálásában szerzett érdemeiért! . . .

Tagosítással foglalkozott és foglalkozó komoly szakemberek számadatokon nyugvó véleménye és saját véleményem és megfigyeléseim alapján határozottan állítom, hogy a tagosító költségek fele részénél több marad tiszta ingyen a vállalkozó zsebében, melyre senki rá nem dolgozik, mert a másik fele megfizeti a mérnök munkáját bőven s megfizeti a segédekre szükön fordí-

tesztve. Amilyen idomtalan volt a kereszt, olyan volt a krisztus is rajta. Kicsiny, de vastag és formátlan. A helybeli szegkövác kovácsolta. Nem lehetett emberalakot kivenni rajta, de a töviskoronát tartó, valamint a kezeket és lábakat átütő vasszegek, — azok gyakorlott kézre vallottak. A krisztus oldalába egy hatalmas lándzsa volt ütve; nyele mint egy kisebb kereszt, állott ki fele a megfeszített megváltó oldalából.

Minden idomtalanágai dacára, a nép nagy tisztelben tartotta. Művészi munka sem hódított volna több tisztelőt; mert ez egyszerűen is kevesebb munka ép úgy megemlékeztette a népet arra, a kit ábrázolt, mint más remekmű. Oda képzelte a megfeszített istenembert az ő fenséges, szenvedő alakjában a vasképp helyébe; úgy, amint oda bírja képzelnem ma is a gabonaszemnek csirajtó részébe a teremő-isten képét.

A keresztfa alján, a krisztus lábait átütő vasszege cserépedény volt akasztva, melyben szentelt viz állott, hogy az elhaladók ujjukat belemártva s magukat megszentelve erőt merítsenek maguknak a lélek ellenségével szemben.

A helyzetet látva a bég, hirtelen határozott: — Ne bántásotok a gyaukok istenét, hanem ültessétek mellé a fácskát. Kezdetben zugolódni fognak ugyan, de nem bántják. Később a fa gyümölcsöt hoz s akkor már a haszna miatt tűrni fogják. Egy század alatt a keresztfa elkorhad; a gesztenyefa azonban több századon át élni fog s a gyaukok unokáinak unokái is emlegetni fogják a nagy szultán hatalmát.

— De hová, vitéz bég, élébe vagy megette? mert a földnyelv oly keskeny, hogy mellé nem lehet ültetni oldalt, — kérdék a muzulmánok.

— Mindenesetre élébe. A hatalmas szultán is elsőbb János Zsigmond királynál, mert ez utóbbi neki adózik, — felelte önérettel a bég.

— Azonkívül te is kiveted a hatalmas szultán nevében az adót külön s a buta gyaur fizet ha akar, ha nem akar. Nagy ur a szultán! mondák egyhanguan a török munkások; miközben két muzlim hozzá is fogott a csemete részére a gödröt vájni.

tott költségeit s netalán befektetett tőkéjének 20—30 százaléka kamatját. Így egy vállalkozó 8—10 év alatt 10—12 vállalat után 2—300 ezer forint ura lehet, ha fejedelmi udvartartásra s egyébre el nem pazarolja. S micsoda az ő tudománya? Ma tagosító mérnöki oklevelet szerezhet akárki, ki a műegyetemen négy évet végzett s két évet gyakorlaton volt. A mostaniak nagy része könnyebben jutott hozzá. Beszélnek olyan tagosító mérnökről, ki a háromszógtanból nem tud annyit, mint egy VII. VIII. osztálybeli tanuló.

Per Amorem Dei! Az Isten szere'meért! Ugyan mi ez?!

Ha gazdag akarsz lenni hirtelen, hát légy tagosító mérnök masinamunkával s az léssz! (Folytatjuk.)

Székely gazda.

Két százalék pótdó. Vármegyénk alispánja helyett Lázár gróf főjegyző folyó évi február 26-iki keltezővel valamennyi törvényhatósági tagot értesíti, hogy „a nyugdíjazott tisztviselők nyudijának fedezetése céljából, a folyó év márczius hó 16-án tartandó tavaszi rendes közgyűlés elé 2 százalék pótdónak az 1900—1902. évekre. (tehát három évre) való kivétele iránt előterjesztést tett”.

Elhalasztott sorozás. A e hó 2-ikára kitűzött sorozást Zetelaka nagyközséget illetőleg bizonytalan időre elhalasztották. Az elhalasztást vármegyénk alispánja a Zetelaka nagyközségben uralkodó rendkívül nagymérvű járvány miatt kérte a honvédelmi m. kir. minisztertől, ki azt táviratilag készségesen engedélyezte is. Elégé nem helyeselheljük alispánunknak ezen körültekintő eljárását, melylyel az egészségügynek igen nagy szolgálatot tett.

Tenyészbika kiállítás és vásár Székely-Keresztúrt.

A székelykeresztúri országos jellegű tenyészbika kiállítás és vásár február 28-án és e hó 1-én rendkívüli érdeklődés mellett folyt le. Az első csoportba, melyben magyarországi 100 holdat meghaladó nagyobb birtokosok vehettek részt, 63 at; a másodikba kizárólag e vármegyei száz holdon alóli birtokosok 64-et és a harmadikba kizárólag e vármegyei községek 22 tenyészbikát, összesen 140-et állítottak ki.

A bíráló-bizottság, mely mind kiváló szakférfiakból állott, a díjakat a következőleg állapította meg: Az I. csoport első díját (200 koronát) Sperker Ferenc tenyészete; a másodikat (150 koronát) Szentkeresztly Pál báró; a nyegvediket (100 koronát) Somogyi Albert; az ötödiket (50 koronát) Barczay Gyula (Szathmárvármegye) — és a hatodikat (50 koronát) Gáspár József (Királyhalma) tenyészete nyerte el.

A II. csoportban: Szentgyörgyi Lajos (Székely-Keresztúr) 100 koronát, az első díjat nyerte. Bíró F. János (Felső-Rákos) 80 koronát, Ince Gergely (Farczád) 60 koronát, Lőrinczy János (Sz-Keresztúr) és Fekete József (Sz-Udvarhely) 50—50 koronát, Barabás Mihály (Alsó-Siménfalva) 40 koronát, Keresztes János (Uj-Székely) és Nagy Sándor (Szent-Ábrahám) 30—30 koronát, Keresztes Mihály (Szent-Ábrahám, Fekete János (Sz-Udvarhely) és László Gergely (Fiatfalva) 20—20 korona díjat nyertek.

A III. csoport díjazásáról adatokat nem kaptunk, s így most tudósítást nem hozhatunk.

Telek Arvéd gróf 8 drb bikát bírálaton felül állított ki. Melyeknek egyrészt másnap Horvátország kiküldötte: Kristoff dr. min. tanácsos meg is vásárolta s így Telektyől összesen 24 darabot vett ezen útjában. Kristoff dr. nagyobb mennyiséget vásárolt még Gyarmathy Dezső dr. és Ugron Zoltán tenyészőktől is. Mintegy 38 drb. tiszta erdélyi tenyészbikát szállított el ezen vásár alkalmából. S ezzel az erdélyi faj kivételének s az állandó összeköttetésnek mintegy alapját vetette meg. Igéretet tevén, hogy évről-évre meglátogatják vásárukat s 30-40 darabot bevisárol.

Egyszer a kis csákány szikrát hányt. Az aczél kőbe ütődött. Ugyanis a keresztfa alja kövekkel volt megrakva, hogy szilárdul álljon. Egy nagy kő a kereszt előtti helyet nagyrésztben elfoglalta a föld alatt. Ha e követ kivesszük, a keresztfa előre esik . . . kidől.

Még egy-két csákányütés s a keresztfa inogni kezd. A szentelt viz minden ütésnél magasra szökell ki az edényből.

A két mozim félre áll.

— A keresztet kivesszük ha kívánod, — mondák a bégnek — de előbb vétsd le valakivel a gyaukok varázsivét róla, mert ettől felünk. Megkérdeztük egyszer egy hitetlen gyaur papót, hogy mire való az a víz? Azt felelte: »Ez ad erőt ellenségeinket, a gonosz, legyőzni. Adj nekünk is belőle, mondánk erre neki. »Csak kereszténynek használ, — monda — a pogány örökre szerencsétlen lesz tőle. Legyetek keresztények s én ezzel a vízzel felavatlak. Ezt a vizet aztán nem mossa le sefmi rólatok s akkor hasznát is fogjátok venni. Aztán legjobb lesz, ha valami gyaurral véted le a vizet. Mi nem akarunk örökre szerencsétlen lenni s elpusztulni a gyaukok földjén. Hisz mi ellenségei vagyunk a gyaurnak.

— Ostobák vagytok hívó muzulmánok létekte, — szolt haraggal a bég — hogy volnánk mi ellenségei a gyaurnak! A hatalmas szultán segítette meg a gyaur pasát, hogy király lehessen: a fiát is a mi szultánunk segíti, hogy trónját megtarthassa. Nem ellensége a török a magyarnak, hanem ura. Ő az oka, hogy ezt megérte. A gyaur mindig ur akar lenni s nem veszi észre, hogy csak urat cserél s voltaképpen most is csak szolgál a mi urunknak, a hatalmas padisahnak szolgája.

Mire a bég magyarázatát befejezte a törökök elhúzódtak a kereszt mellől. Mindenik attól tartott, hogy neki fogja parancsolni a bég, hogy le vegye a vizet.

Ezt látva a bég, nem parancsolt, hanem más hurokat kezdett pengetni. Gondolta, hogy a félnépséget legyőzi a kapzsiság. (Folyt. köv.)

A földmivelési m. kir. miniszter sajnálatát fejezte ki, hogy ez alkalommal személyesen nem jöhetett el kiállításunkra. E helyett igen tekintélyesen képviseltette magát, a mennyiben szerencsések voltunk körünkben üdvözölhetni Tormay Béla dr. miniszteri tanácsos. Hét állattenyésztési felügyelő volt jelen és igen sok gazdasági egylet képviselője.

A vásár napján délelőtti 10 óráig mintegy 68 drb tenyész-bikát adtak el. Az árak 460—1000 korona közt váltakoztak.

Delben közös eb d volt a Walter-féle vendéglőben, hol Hollaky Arthur főispán, mint a kiállítás elnöke, Darányi Ignác dr. földmivelési m. kir. minisztert és jelenvolt képviselőjét éllette. Mire Tormay dr. miniszteri tanácsos a vármegyei gazdasági egyletre emelte poharát s többek között kijelentette, hogy az állam támogatásán kívül: a székelynek fűhöz-fához kell kapjon, hogy megélhessen. A fűhöz azért, hogy sok takarmányt termeljen; a fához pedig azért, hogy annál több gyümölcsöt termeljen. S mi osztjuk a miniszteri tanácsos nagyjelentőségű mondását és óhajtuk, hogy széleskörű hatása legyen. Telek Arvéd gróf Kristoff dr. horvát miniszteri tanácsost köszöntötte s ez viszont a székely gazdákra és a magyar testvérszeretetre mondott pohárköszöntőt német nyelven. Gyarmathy Dezső dr. egyleti titkár, az Erdélyi Gazdasági Egyletet, mint e vármegyei gazdasági egylet támogatóját éllette a végtelemségig; annak igazgatóságát és jelen levő titkárát Tokaji Lászlót pedig addig, míg az életben gyönyörűségük telik. Damokos Andor dr. vármegyénk alispánja a gazdasági egyletet küldötteire és az állattenyésztési felügyelőkre üritette poharát. Gombos Sámuel tanár a hivataln vendégeket; Sándor Domokos tanár pedig a székely gazdákat éllette.

Ezután a Budapest felé menők eltávoztak s a közös ebédet este zene-estély követte.

TANÜGY.

Polgári iskolai tanárok gyűlése.

Az Országos Polgári Iskolai Egyesületnek a marosvásárhelyi, a tordai, a nagyenyedi, a zalahutai, a segesvári a diószentmártoni polgári és a székelyudvarhelyi felső leányiskolák tanártestületéből alakult „Marosmenti kör” Diószent-Mártonban a f. évi márczius hó 17-én rendezendő új állami iskolai épület s a polgári leányiskolai dísz-zászló felavató ünnepségeivel kapcsolatosan márczius hó 18-án délelőtti 10 órakor az új iskolai épület testgyakorló termében rendező gyűlést tart, a melyre a kör tagjait s az érdeklődő közönséget tisztelettel meghívja

Segesvárt, 1900. február hó 16-án

Gyöngyössi István, elnök. Hints Sándor, titkár.

Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó-beszéd 2. A mult ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 3. Elnöki jelentések. 4. A kör jóváhagyott ügyrendjének előterjesztése Kovács Dániel tordai polgári iskolai tanár által. 5. A történelmi szemléltető eszközök kezelési módja és azoknak minél több szempontból való bírálata, a körhöz tartozó tanártestületnek véleményei alapján előadja Hints Sándor marosvásárhelyi polg. isk. tanár. 6. Vitatétel a polgári iskolai szakközlőgyelet és gondnokság kérdéséről, előadja Domány Sándor tordai polg. isk. tanár. 7. A magyar nyelv tanításának a polgári iskola I—IV. osztályában, előadja Kovács Dániel tordai polg. iskolai tanár. 8. Jövő gyűlés helyének, idejének és tárgyainak megállapítása. 10. Elnöki bezáró beszéd.

Tárgyszó: A gyűlés végeztével az új iskola felszerelésének és tanítási eszközeinek megtekintése. Azon kartársak, a kik a márczius hó 17-iki felavatási ünnepségen és az ez alkalommal rendezendő banketten részt kívánnak venni, valamint elszállásolásra is igényt tartanak, ugyszintén azok, a kik csak a kör márczius hó 18-iki gyűlésén megjelenni, a társaságban részt venni és az elszállásolást igénybe venni akarják, sziveskedjenek az ez iránti szándékukról Kósa Sándor diószentmártoni állami polg. leányiskolai igazgatót legkésőbb márczius hó 14-ig értesíteni, jelezvén egyben a fogadhatós és kalauzolás céljából Diószent-Mártonba való megérkezésük idejét is. Értesítjük továbbá a kör tagjait, hogy a kik a márczius hó 17-én d. e. 10—12 óráig tartandó állami polg. leányiskolai díszzászló felavatása ünnepélye alkalmából zászlószöveget óhajtanak venni, azok sziveskedjenek ezt Kósa Sándor igazgatóhoz lehetőleg sürgősen bejelenteni, hogy a szegek fejére az illető nevet idejekorán bevésni lehessen, megjegyezvén egyben, hogy egy aranszeg 10, egy ezüstszeg ára 6 korona lesz

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Miniszteri köszönet.** Hegedüs Sándor kereskedelmi m. királyi miniszter a helybeli szakiskola felügyelő bizottságának az intézet érdekében eddig kifejtett tevékenységéért teljes elismerését fejezte ki.

— **Előléptetés.** A király László Domokos helybeli kir. törvényszéki bírót a VII. fizetési osztályba sorozott tszki bírók sorába léptette elő. Gratulálunk a valóban jól megérdemelt előléptetéshez!

— **Kinevezések.** Vármegyénk főispánja Zillmann János városi végrehajtót vármegyei központi irnoknak nevezte ki. — A pénzügyi m. kir. miniszter Váradi Elek dévai díjtalan pénzügyi számgyakornokot a helybeli kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvétséghez ideiglenes minőségű segélydíjas pénzügyi számgyakornoknak nevezte ki.

— **Új ügyvéd.** Említettük volt, hogy Györfly Titus, a helybeli kir. törvényszéknek hosszas időn át érdemes bírása, nyugalomba vonul. Ezen állapot bekövetkezett. Mint örömmel értesülünk — a hosszas munkában eltöltött idő után sem óhajt pihenni, hanem Jókai jelszavát követve, hogy az „öreg ember, nem vén ember” — szerzett tapasztalatait fiatal erővel a jogkereső közönség javára óhajta továbbra is érvényesíteni. Kossuth-utczai saját házában ügyvédi irodát nyitott s azt a pereskedő közönség rendelkezésére bocsátotta.

— **Meghívó.** A székelvudvarhelyi állami felsőleányiskola jótékony célra 1900. március 10-ik napján, a vármegyeház dísztermében táncszal egybekötött műkedvelői estélyt rendez, melyre a közönséget e helyen is tisztelettel meghívja a rendezőség. Belépő jegyek ára: ülőhelyek az első 4 sorban és a színpad két oldalán 3 korona, az 5-ik sortól kezdve 2 korona. Állóhely 1 korona. Tanulójegyet 50 fillér. Jegyek előre válthatók Gyertyánffy könyvkereskedésében, előadás napján este a pánztárnál. Kezdeté fel 8 órakor. Az estély tere és ezukrászda ellátásáról Kecskés Antal kávé és ezukrász gondoskodik. Az estély programja. 1. „Jancsi és Juliska” vagy „A vasorru boszorkány”. Énekes tündérvjáték 1 szakaszban. Irta dr. Váradi Antal, zenéjét szerette Poldini Ede. A nyitányt játszik: Lintzky Alexa és Szöllősi Irén II. oszt. növendékek. Előadja 28 leányiskolai növendék. 2. „A holt költő szerelme”. Irta Jókai Mór, szavalja Hann Peppi. 3. Bönick „Vandor dal”. Négyzólamú női kar. Eladják a leányiskola növendékei. 4. Wagner R. „Wolfram brandja”. Bariton solo, éneklő zongora kísérettel. Konez Armin. 5. Bargiel op. 35. „Tavasza”. Három szólamú női kar, zongora kísérettel. Előadja 12 növendék. 6. „Szózat és magyar Hymn”. Liszt Ferenc átírtja szerint. Zongorán előadja Hollaki Ártur főispán. 7. „Rákóczi induló”. Női karra átírtja Szentgály Gyula, zenére alkalmazta Morascher Hugó. Zongora és zenekar kísérettel előadja a felsőleányiskolai énekkar. A zongorán részt Szöllősi Irén II. oszt. növendék. Az előadást tánc követi.

— **A városi közbirtokosság** mult vasárnap tartotta közgyűlését. Határozatai közül fontosabbak: kéri a tagosító mérnököt, hogy a tagrészeket kataszteri felülvizsgálat nékül is adja ki a tavasszal, mely esetben javadalmazását holdankint 64 fillérrel felemelik; határpásztorok javadalmazása ez évben a régi marad; pénztárnoknak a lemondott Ferenczy Károly helyett Kovács Domokos választatot meg.

— **A polgári önképző** e hó 5-diki fillérestélyét Nagy Ilona, Tamas Erzs, Krausz Gyula és Csiki Albert rendezik. Nosz Gusztáv főreáliskolai tanár felolvas. Kondor Géza járási allatorvos monologot ad elő, Nagy Irma és Hettás Gusztáv szavalnak.

× **Adóhivetés.** A helybeli kir. pénzügyigazgatóság által a folyó évre megállapított I. és II. o. kereseti, házbér és házost. adóajlajstromok a városi adóhivatalban 8 napi köz-szemlére ki vannak téve s az érdekeltek naponta a hivatalos órák alatt megtekinthetik.

— **A kath. leánynevelde** farsangi színelőadása dacára, hogy ismételt adták, mult vasárnap is igen szépen sikerült. Főleg az első igen intelligens közönség gyönyörködött a kedves kis lányok lámpalázalán mondókáiban; öröm ragyogott a szülők arcán; jóleső meglepés azokon, kik a siker fáradhatatlan munkásai voltak. Az első darab (A lourdesi pástorlányka) komoly tartalma, vallásos színezetű; a lourdesi kegyhely tanulságos történetét tárgyazza erőteljes dialogokban, angyali karok festői csoportjaival, görögüzzel effektuált, igazán megkapó jelenésekkel. A második vig darab (A madártolvaj) a gyermeki életköréből a mosolygó kis lányok és fiúcskák hangos derűtséget keltő bonmot-in. Am ez is tanulságos volt. A színek alatt zongora- és cimbalom felbemaszó dallamai szórakoztatták a zsufaltság miatt meglehetősen melegben szorongó közönséget. A szereplők és zongorán játszó közl kiemelendők: Gaibel Severin, Kopácsy Margit, Szász Fanny, Benkő R. stb. Az előadáson ott volt fő- és alispánunk. Nem tehetjük, hogy nyilvános elismeréssel ne adózzunk az intézet mindenha fenkölt gondolkozású főnököjének és jótékony szellemében osztó munkatársainak, kik bámulatos türelemmel, lelkes odaadással, lankadni nem tudó munkássággal fáradoztak azon, hogy a gondjaikra nyugodtan bízott gyermekek utján egy jóleső s egy kedves emlékü estét szerezzenek a szülőknek és az intézet iránt érdeklődő tudó közönségnek. Anyagilag is — mint halljuk — 250 korona körül áll a bevétel. Felülfizettek: ifj. Retezár Izsák 2 korona, Fábian József 7 korona 60 fillér, mely összeget hálás köszönettel s nyilvánosan is nyugtáz az intézet vezetősége.

— **Műkedvelők Estéden.** Nagy közönség jelenlétében tartották meg febr. 26-án és 27-én az ottani műked. előadásukat. Színrekerült a falu rossza. Az előadás remekül sikerült. Kiemeljük Fancsali Aront (Göndör S.), ki mindkét alkalommal meglepte a közönséget gyönyörű hangjával és játékával. Méltó társa volt Bekő Juliska (Finur R.), kit szép énekeért, ügyes és bátor színpadi mozgásáért szintén sokat tapsoltak. A humoros elemet Szabó Márton (Gonosz), Szép Mózes (Czene), Gedő Ferencz (Aduš) képviselték, kik sokszor megnevettették a közönséget. Jók voltak szerepükben Gagy Albert, Somodi Ferencz, Donáth Zsuzsa, Lőrinczy Ilona és Gagy Julia. Az előadást tánc követte. Tiszta jövedelem 65 k. 28 f.

— **A farsang utolsó mulatsága városunkban.** Csak a határidőre értjük az „utolsó” jelzőt, mert valójában a legfényesebben sikerült egyike volt a cs és kir. 82-ik gyalogezred zenekara és a helybeli székelvudvarhelyi közreműködésével február 24-én a városi szegényalap javára rendezett zene- és dalestély. Oly szép és előkelő közönsége rég nem volt mulatságnak, mit ez estélynek. S elmondhatjuk, hogy kedélyesség, fesztelén jó kedvben sem multa felül egyetlen farsangi estélyünk sem. A gazdag műsort a 24 tagból állott zenekar Kéler Rákóczy-nyitány-ával kezdte meg. Mire hatalmas tapsviharral fejezte ki a közönség osztatlan tetszését s tombolva követelte a zene folytatását, mit a Rákóczy-induló precíz eljátszásával hállt meg a derék zenekar. Műsor alatt még Suppé „Die Liebe zum Volke” cz. kürtzólóját; Beriot „6-ik koncert” hegedűszólóját; Bleton „Vége vége” magyar népdalát adta elő valódi művészies virtuozitással és Wagner „Lohengrin” operájából összeállított naggyeleggel zárta be működését a zenekar. Közben a 2-ik és 5-ik pontot a helybeli székelvudvarhelyi Vocelka. „Honfidal-át és az Ernáni cz. dalmű” Bortal-át énekelte, a töle már megszokott összevágó, szép előadással. Majd katonai pontossággal megjelentek a bakák és egy szempillantás alatt a podium és székek eltávolításával tánchelyiséggé varázsolták vármegyénk dísztermét s vegyes keringő, csárdás, rezző-polka, négyes és csárdás

lejtésével mulatott tovább a táncolni szerető ifjuság. Tiszttakarunk meg volt elégedve intelligenciájuk nem remélt partifogásával, ánde polgárságunk távol maradása egyszerűen érthetetlen. Pedig hogy a rendező bizottság mindent elkövetett a polgárság bevonására. Mintegy 1250 drb meghívót bocsajtott ki s a Dalegleten kívül polgárságunkat — ugyiszólva — senki sem képviselte. Vigaszalhatja azonban a rendezőséget az a tudat, hogy módot nyújtott s jövöre már bizonyára siker koronázza megkezdett nemes törekvését. Igen szép volt a székelvudvarhelyi szereplése, melylyel a jég megtört és bebizonyult, hogy intelligenciánk és polgárságunk együtt is lelkesen tud mulatni. Másnap este a Budapest szállóban folytatása volt a mulatságnak, a hol tisztek és civil vendégek a késő éjszakába benyult időig, a legkedélyesebben vigadtak. A hangverseny anyagilag is a legfényesebb eredményt érte el. A bevétel 634 korona, kadás 176 korona 66 fillér és így a tiszta jövedelem 457 korona 34 fillér volt. Felülfizetésükkel, illetve adományukkal hozzájárultak: Máthé Eliz és Fábian József 10—10 koronával; Urbányi dr ezredorvos és Gál János 4—4 koronával; Hersényi Zsombor főhadnagy, Kassay Domokos és Szalmási Béla a Rigler-féle papírneműgyár utazója 2—2 koronával; Nosek főhadnagy és Schnapek Józsefné 1—1 koronával. — Hogy az egész mulatság ugy erkölcsileg, mint anyagilag is szép eredményt ért el, a rendezőbizottságnak s főleg Markóczy Antal es. és kir. századosnak érdeme, a ki igazán a legnagyobb ügybuzgósággal vezette és rendezte a legaprólékosabb részletekig annak ügyeit. Elismerés és köszönet a nemes ügy nevében.

— **A Szombattalva városrészi róm. kath. iskola** ismétlő tankötelesei Gál Mózes tanító vezetése mellett mult szombaton este színelőadással egybekötött kosaras táncestélyt rendeztek igen szép sikerrel.

— **A csekefalvi „Székely zenekar”** által saját pénztára javára rendezett szép erkölcsi és anyagi sikerrel végződött műsoros táncestélyen összes bevétel 135 k., kiadás 34 korona 74 fillér, tiszta jövedelem 100 korona 26 fillér volt. Felülfizettek: Nagy Ferencz 7 k. 50 f.; Vitályos Albert 2 k. 50 f.; Nagy András 1 k. 40 f.; Széll Géza, Murvai Samuel, Bálint Dániel, Ajvász Kristóf, Nagy Dénes, Makasi Lázár 1—1 kor.; Tóth Vilmos, Vári István, Kónérth János 70—70 fill.; Simó József, Nagy Miklós, Haricska István, Kocsis Sándor, Nagy János, Elek György 60—60 fill.; László Gyula, Nagy Árpád, Kovács János ifj., Tar József, Lőrinczy Józsefné legifj., Török Jánosné, Lőrinczy Péterné, Tar Mária, Belle László, Demeter Albert, Demeter Domokos, Derzi Tihamér, Elletó Lajos, Muszták Ferencz 50—50 fill.; Darkó Lajos, Gál Imre 40—40 f.; Lőrinczy Sándor ifj., László Zsigmond, Nagy János 20—20 f.; Varga Zsigmond, Fekete Beniamin, Mátéfi András, Sándor Dénes, Major András ifj. 10—10 fillér. A zenekar nevében hálás köszönetet nyilvánít az elnökség.

Közönség köréből.*

Megjegyzések a vigestélyről.

Vonatkozással a „Székely-Udvarhely” f. évi február hó 18-iki 7-ik számában megjelent tréfás estről szóló cikkelre — bátorságot veszek magamnak azt annyiban, a mennyiben talán engemet is megillet — kijavítani.

A bor mellett, az én felügyeletem alatt nem egy, hanem négy kisasszony szolgált fel, u. m. Váczai Szabó Ilona, Vörös Nella, Nagy Irma és Jakabos Kata, akik külön-külön saját nevüket bediktálva adták át a borból bevett összeget a pénztárnoknak. A mig a vacsora folyt, az alatt az asztaloknál levő kisasszonyok vitték a bort is — és természetesen azok szedték el annak az árát is. A bor mellett levők csupán vacsora után kezdték árusítani — de akkor oly feltűnő szíveséggel, szorgalommal, éberséggel és lelkesedéssel, a mit eléggé nem dicsérhetek. Némelyike még hajnal négy órakor is árukt és én a ki csekély tehetségemhez képest felvigyáztam reájok, hogy tán a tánc ingerlő hivatása folytán hiányos legyen a kiszolgálás: mondatom, hogy annál pontosabban lelkiismeretesebben képviselni sem tudom azt. Nem mozdult az egyik se senki fia mellől, mig az átadott bor árát el nem tette.

Együttal — ha már kezembe vettem a tollat — engedje meg a n. é. rendező-bizottság, hadd kérjek bocsánatot utólagosan tőle, a miért a bor melletti felügyeletet elvállaltam, jól mondván kérészkoltam magamnak... Igazán mondatom, épséggel semmi szükség nem volt ott reám s első pillanattól az utolsóig éreznem kellett ötdik kerék voltomat. Már a bor-sátor készítésnél kifejezte a rendezőség, hogy asszonyra — a ki igen természetesen nem mehet estélyre magas teli cipőbe és szőrmével bélelt bundába — egyáltalán nem számít, mintha nem is létezem volna, az én véleményem ki nem kérdeztek s utólag tett ellenvetésemet feleletre sem méltatta senki, hanem a nagyterem egyik ajtaját levéve, a vesztibülbe kitétek ponyvatarakó védelme alatt a bort február háva nak 4-ik éjszakáján. A bornak persze semmi kifogása nem volt ellene, sőt azt is megengedem, hogy a torkok igen leleményesnek találják az eszmét — ám én tíz lépésnyire is alig közeledhettem a sátor felé, ugy át meg át járt a hideg éjszakai levegő, hogy Isten csudája, ha mindannyian halálos betegség esiráját magunkkal nem hoztuk.

En váltig abban a hitben voltam, hogy ottan reám igen fontos kötelesség várakozik.

Olyan formán, a mint a nöegyletben szoktuk elrendezni, felmegy az ember korán, átveszi saját maga a bort, elrendezi a helyhez viszonyítva ugy, hogy mindjárt közelbe borozhasson a társaság, közvetlen felügyelet mellett és addig el nem jön onnan, a mig csak egy vendég van, aztán a megmaradt italokat elzárva hagyja ott, a mig alkalma lesz személyesen visszaszolgáltatni annak, a kitől vétetett. Egyszer-kétszer már voltam csaplórosné. Elég nehéz hivatal — de azt hittem kötelességem elvállalni. Felmentem délelőtt, felmentem délután... Miért? Senki azt sem kérdezte, mit akarak. A bort a kereskedőtől folytort hordták, be is halmazták a sátorba a rengeteg sok flakót. Este fölmenvén, sikerült megkapnom róluk a jegyzéket s én helyzetem fontosságának tudatában, büszkén

Ezen rovat alatt megjelent közleményekért csak a saját hatóság irányában vállal felelősséget a szerk.

zsebreavágtam; mégis jártam vele, élő tanubizonyosságul annak, hogy a ki ok és érdem nélkül büszkélkedik, megálzattassék. Párnap mulva a rendezőség utáná küldött és rólam tudomást se véve, egyszerűen elvitte. Csak az volt följegyezve, a mit fölhordtak. Mikor reggeli hat órakor eljöttem az estélyről, szintén számba akartam venni legalább a butelliákat, elzárni nem lehetett, hát legalább megszámlálni őket.

Erre a még ott levő urak roppant aprehenziósak lettek: ugyan mire jó az!? Ki is jelentette egyik nem kis malicziával: hagyja csak itt bátran, én nem ittam annyit, mint egy némely asszony! Ott hagytam, hazamentem. Nem a malicziáért, hiszen az az ur nem ismer, nem tudhatja, hogy én ugyan tudok mulatni reggelig akárhányszor; tudok lelkesedni a cigány hegedűje mellett akár mennyire és akár mennyit, de sajnos, bort inni nem tudok. Azért még kevésbé, hogy mit fognak majd szólni ott időzésekhez a professzionátus pletyka-gyártók. Nem én! Sokkal, de sokkal többre tartom magam, minthogy be tudna folyósolni az effele. Sőt — ha valakinek örömet okozhatok vele; a mennyiben alkalmat nyujlok lelkiismeretességem kielégítésére: miért ne? Nagyon szívesen, én is mulatok és „azt mondják” is; élvez... kinek-kinek saját izlése szerint... Hanem otthagytam és haza mentem azért, mert a kora reggeli levegő oly türetetlen hideg volt a szellős bor-sátorba, hogy képtelen voltam tovább túrni csak egy pillanatra is.

A leszámoló gyűlés mikor, hol és hogyan volt, én nem tudom. Hogy az elnökasszonyunkat és a többi hölgyeket meg ne hívták volna rá, azt nem képzelhetem — engem nem.

Mindezen elmondottakból azt hiszem eléggé kiviláglik az, hogy én reám a „tréfás vigestélyen” egyáltalán semmi szükség nem volt s hogy mégis a magam balga fel fogása után indulva, ott okvetetlenkedtem, újolag bocsánatot kérek az illetőktől.

Doros Györgyné.

Szerkesztőt üzenetek.

T—a. N.—K. Vettük. Készülj a legjobbra. Ha egy hölgy toalett készítésével van elfoglalva, igazán van, azt nem szabad háborgatni. Mi sem szoktunk ezt tenni. De vajjon... Különben bőjt van!...

Erdeklődő. Fülel Sz. Lajos székelvudvarhelyi irónk rendkívül érdekes közleményét, mely a székelvudvarhelyi áldozó poharat tárgyalja — pár hét mulva közöljük.

Karochamadiner. Cikkelyét átnézzük s hozni fogjuk. Most nem lehetett.

G. M. Seps Sztygyörgy. Tárgyalalmaz miatt nem közölhetük jelen számunkban. Köszönet.

Kereskedelmi és iparkamara Maros-Vásárhely. Közönség k nem tud a támadásról s így a védelemhez sem szólhatunk. Mi elismerjük és méltán voljuk a székelvudvarhelyi kamara hazafias törekvéseit. Nyit könyv munkálkodása s ez teljes megnyugvással töltheti el a kamarát és annak ügybuzgó vezetőségét.

L. J. Helyben. Mihelyt helyünk engedi, közölni fogjuk. Ugy verselése, mint eszményete szép reményekre jogosít.

Több közleményünk terbiány miatt maradt ki. Szíves türelmet kérünk. Rendre mind jöni fognak.

Nyilt-tér.*

Nyilatkozat.

A Gyertyánffy Gábor ur és az én megbizottaim által felvett jegyzőkönyv elfogadásával azt hittem, hogy a köz-tünk fenforgó ügy befejeztetett. Am Gyertyánffy Gábor ur jónak látta az „Udvarhelyi Híradó” 9-ik számában közöztenni, nem a megbizottaink által felvett jegyzőkönyvet, hanem annak egy, az én megbizottaim hozzájárulása nélkül fogalmazott kommentárját: ezzel szemben én is kénytelen vagyok közreadni az én megbizottaim alábbi magyarázó nyilatkozatát.

Tek. Hlatky Miklós urnak Helyben. Az „Udvarhelyi Híradó” 9-ik számában megjelent Nyilatkozat után constatáljuk, miszerint a Gyertyánffy Gábor ur megbizottáival felvett jegyzőkönyv aláírásával azt, hogy én Gyertyánffy Gábor urat személyében megsértette, — vagy, hogy a meg nem történt sértést vissza vontá volna, nem concedáltuk és a jegyzőkönyvben foglalt sajnálkozás kifejezését csak ama tényre vonatkoztattuk, hogy Gyertyánffy Gábor ur az én által sértési szándék nélkül használt kifejezést magára nézve sértőnek találta.

Kelt Sz.-Udvarhelyt, 1900. febr. 25.

Sándor Mózes.

Ádám Albert.

Ezzel az ügyet részemről befejeztetnek nyilvánítom.

Sz.-Udvarhelyt, 1900. febr. 26.

Hlatky Miklós.

* Ezen rovat alatt megjelent közleményekért semminemű felelősséget nem vállal a szerk.

HIVATALOS RÉSZ.

Sz 2594—900. alisp. Udvarhely város polgármesterének és valamennyi községi előjárásának. A közzad-sági érdekből beerdősítendő kopár és vízmosásos területeken az 1899. év folyamán önként teljesített erdősítésekért a beerdősített területek nagyságához és az erdősítés minőségéhez mérten az alábbi erdőtulajdonosok a következő összegű segélyben részesültek u. m.: 1. Bögöz község 96 korona, 2. Korondi közbirtokosság 140 korona, 3. Korondi Simó Lajos alszegi 42 korona, 4. K—Keményfalva közbirtokosság 56 korona, 5. Szent-Király község 80 korona, Bethlenfalvi ifj. Balázs István 14 korona, 7. Fenyédi Pálfi Dénes, 14 korona, 8. Fenyédi Sándor Mózes 28 korona, 9. Fenyédi Koszta Lukács 21 korona, 10. Fenyédi Székely László 14 korona, 11. Horodó-Karácsonyfalvi közbirtokosság 180 korona, 12. Petek közbirtokosság 42 korona, 13. Uj-Székelvudvarhelyi közbirtokosság 160 korona, 14. Alsó-Sófalva 144 korona, 15. Felső-Sófalvi közbirtokosság 240 korona, 16. Oroszhegyi közbirtokosság 240 korona, 17. Szentgyörgyfalva-Oláh-falvi közbirtokosság 200 korona, 18. Székely-Udvarhelyi rend. tanácsú város 230 korona. Miről közhírrététel végett ezennel értesitem. Székely-Udvarhely, 1900. február hó 17. Damokos, alispán.

Sz. 2554—900. alisp. Udvarhely város rendőrkapitányának és valamennyi községi előjárásának. Felhívom, hogy Halman Bazil, ki Berettyó-Ujfaluban született, 63 éves, gör. kel. vallású, foglalkozása disznópásztor vagy földmives napszámos, hatósága területén azonnali köröztesse, s feltalálása esetén tegyen hozzám jelentést. Székely-Udvarhelyt, 1900. február hó 17. Damokos, alispán.

HIRDETÉSEK.

Sz. 63—1900. bv.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszék 1899. évi 3626. sz. végzése következtében dr. Valentsik Ferencz javára Máté Mózes és társai bardóczi lakos ellen 260 kor. s jár erejéig 1899. évi július hó 11-én fogatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 956 koronára becsült: I. Gáspár Annánál 2 szekér, 1 vaseke, 8 párna és házi butorok, II. Máté Mózesnél 2 szekér, 4 ló, 3 szekér here, III. Gáspár Dávidnál 2 ló és 1 szekér, IV. Kolombán Jánosnál Szaldoboson 3 szekér szénából álló ingóságok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbírószág 1899-ik évi 106/2. és 1900. V. 38/1 számú végzése folytán 260 kor. tőkekövetelés, ennek 1899. évi április hó 14. napjától járó 6 százalékos kamatai, 1/2 százalékos váltó és eddig összesen — kor. — ílben bíróilag már megállapított költségek erejéig Bardoczon és Szaldoboson alpereseknél leendő eszközölésére 1900. évi márczius hó 17-ik napjának délelőtti 8 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felül foglaltatták a szokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Oklándon, 1900. évi február 21-én.

Pollák Ignác,
kir. bírósági végrehajtó.

Szám. 95—1900.

Meghívás.

A székelyudvarhelyi kerületi betegsegélyező pénztár VII-ik évi rendes közgyűlését 1900. márczius 18-án, határozat képtelenség esetén pedig márczius 25-én d. e. 10 órakor tartja meg saját irodai helyiségében, melyre a közgyűlési tag urak ezennel tisztelettel meghívhatnak.

A közgyűlés tárgyai.

1. Elnöki megnyitó.
2. Az igazgatóság évi jelentése és a jegyzőkönyv hitelesítésére két közgyűlési tag kiküldése.
3. Zárószámadás előterjesztése, felügyelő bizottság jelentése és a felmentvény megadására iránti határozat.
4. Igazgatósági, felügyelő bizottsági és választott bizottsági tagok választása.
5. Az alapszabályok módosítása.
6. Netaláni indítványok, melyek azonban nyolcz napal a közgyűlést megelőzőleg beadandók.

A kerületi betegsegélyező pénztártól.

Székely-Udvarhelyt, 1900. február hó 22-én.

Kedves István,
pénztárnok.

Betegh Pál,
igazgató-elnök.

Meghívás.

Az 1898. XXIII. t.-czik alapján alakult Országos Hitelszövetkezet kötelekébe tartozó Székelyudvarhelyi Hitelszövetkezet mint az országos központi hitelszövetkezet tagja, 1900. évi márczius hó 11-én d. u. 3 órakor a szövetkezet hivatalos helyiségében

rendes közgyűlést

tart, melyre a tagok az alapszabályok 35. §. értelmében meghívhatnak azon megjegyzéssel, hogy a mennyiben a fenti napon a tagok kellő számban meg nem jelennek, az esetben f. év márczius hó 18-ára új közgyűlés tűztetik ki, mikor is az, tekintet nélkül a megjelenő tagok számára, határozatképes leendő.

Napirend:

1. A múlt évi üzleteredményről szóló jelentés tárgyalása és azzal kapcsolatban az elnök tiszteletdíjának megállapítása.
2. Zárószámadások megvizsgálása és a felmentvény megadására.
3. Mérleg megállapítása.
4. Tiszta jövedelemről való rendelkezés.
5. Kilencz igazgató és három felügyelő bizottsági tag választása.
6. Netaláni indítványok.

1899. évi december hó 31-én a tagok száma 569, üzletrezeinek száma pedig 1071 volt, az év folyamán belépett 91 tag 93 üzletrezezzel, kilépett, illetve eltávozás folytán töröltetett 167 tag 229 üzletrezezzel.

A felügyelő bizottság által megvizsgált évi mérleg a szövetkezetben kifüggesztetett és mindenki által megtekinthető.

Kelt Székely-Udvarhelyen, 1900. február hó 23-án

Az igazgatóság.

Tíz lóerejű locomobil gép egy jó karban és forgalmu helységben levő Gatter fűrészzel (hol jelenleg két nagy csere-erdő is eladó lesz), valamint egy kétjárathú gőzmalommal telkestől együtt eladó. Értekezni lehet ifj. Bak Albert tulajdonosnál Kecsetben.

Meghívás.

Az 1898. XXIII. t.-cz. alapján alakult Országos Központi Hitelszövetkezet kötelekébe tartozó Nagy-Solymos és Hídegyut közszégi hitelszövetkezet 1900. évi márczius hó 25-én d. u. 1 órakor a község házában

rendes közgyűlést

tart, melyre a tagok az alapszabályok 35. §-a értelmében meghívhatnak.

Napirend:

1. Múlt évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása.
2. Zárószámadások megvizsgálása és felmentvény megadására.
3. Mérleg megállapítása.
4. Tiszta jövedelemről való rendelkezés.
5. Az igazgatóság 4 tagjának választása.
6. Felügyelő-bizottság választása.
7. 3 czegeggyező választása.
8. Netáni indítványok.

Az 1899. évi december hó 31-én a tagok száma 132, üzletrezeinek száma pedig 155 volt; az év folyamán belépett 33 tag 46 üzletrezezzel, kilépett 3 tag 3 üzletrezezzel.

A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a község házában kifüggesztetett és mindenki által megtekinthető.

Kelt Nagy-Solymoson, 1900. márczius hó 3.

Az igazgatóság.

Hirdetmény

szőlőkarószállításra.

Alantírt igazgatóság az alvinczi állami telepre 36.000 drb 3 méter hosszú, 5—6 cm. átmérőjű hasított tölgyfakaró szállítására pályázatot hirdet.

Az 1 koronás bélyeggel ellátott ajánlatok beadandók folyó évi márczius hó 10-ig, a karó pedig a telepre szállítandó a szerződés megkötésétől másfél hónap alatt.

A szállítási feltételek megtekinthetők alantírt igazgatóságnál, avagy levélel onnan felvilágosítási nyervek, s a pályázatban a feltételek tudása elismerendő

A nagyenyedi m. kir. vincze-lér-iskola igazgatósága.

Sz. 2790—900. fszb.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye homoródi járáshoz tartozó Lokod, H.-Keményfalva, Abásfalva és H.-Szent-Márton községekből álló homoródszentmártoni körjegyzői állás nyugdíjazás folytán üresedésbe jövén, erre pályázatot nyitok.

Ezen állás 800 korona, természetbeni lakás évi javadalmazással van egybekötve és 200 korona anyakönyvvezetői tiszteletdíjjal.

Magán munkálattokról a szabályrendeletben meghatározott díj szedhető. Pályázati határidő 1900. évi márczius 20-ika, mely időig az 1883. I. t.-cz.

6 §-ában előírt képzettséget igazoló okmányokkal felszerelt kérések hozzám beadandók. H.-Oklánd, 1900. február hó 25-én.

Benedek Imre,
főszolgabíró.

Sz. 1599—900. szb.

Árlejtési hirdetmény.

Alólírt főszolgabíró részéről ezennel közhírré tétetik, hogy 14023—99. szám alatt kiadott árlejtési hirdetmény részben eredménytelenül járván le, ennél fogva szolokma—küsmödi viczinális ut 3—4. km. szakaszán Szolokma végében ujonan építendő kőáteresz 126 frt 77 kr, rugonfalva—kiskedei viczinális közuton 3—4 km szakaszán levő áteresz újraépítése 100 frt 27 kr, rugonfalva—nagykedei viczinális közuton 3—4 km. szakaszán levő áteresz ujaépítése 129 frt 71 kr, a kobátfalva—martonosi viczinális közut 4—5 km. szakaszán martonosi hegyen lévő áteresz ujtépítése 111 frt 21 kr, tarcsafalva—cséhefálvi viczinális közuton 3—4 km. szakaszán Csehéfalva szélén építendő új kőáteresz 109 frt 98 kr, az etéd—siklódi viczinális közut 3—4 km szakaszán Küsmöd község végén ujonan építendő fedkőves áteresz építése 108 frt 8 kr kikiáltási ár mellett és 5 százalékos bányapénz előleges lefizetése mellett a főszolgabírói irodában 1900. évi április hó 7-én d. e. 10 órakor árlejtés útján vállalatba fog adni.

Felhívhatnak versenyezni ohajtók, hogy a fennírt időig zárt ajánlataikat hozzám adják be, mivel az elkésletlen érkezők figyelembe nem vétetnek. A szóban forgó műszaki műveletek hivatalomnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Székely-Kereszturon, 1900. febr hó 27-én.

Főszolgabíró hiv. távol:

D o l l n y, szolgabíró.

Hirdetés.

Értesitem a n. é. közönséget, hogy szombatfalván, belső új-utcai lakásomban (Kovács Domokos házában) kádár ipart folytatok, hol mindennemű faedény készítését és javítását elvállalom.

A n. é. közönség pártfogását kérve,

tisztelettel:

Barabás Fabián,

kádár-mester.

1—3

Nagy-Enyeden a termelőnél 25 hektó első és 18 hektó második minőségű erdélyi rizling eladó nagyon jutányos áron. Cím megtudható e lap kiadóhivatalában.

SINGER EREDETI VARRÓGÉPEI

szerkezet és munkaképessége nézve a legtöbb előnyvel bírnak, ez okból a legkiválóbb világ- és ipar-kiállításokon több mint 400 első osztályú díjjal lettek kitüntetve, így egyedül a Chicagói világkiállításon, hol ujonlag a világ legjobb gépeinek lettek elismerve, a kiállított varrógépek különbözőségeért 54 első díjjal, tehát a legmagasabb kitüntetéssel lettek díjazva, mely adatok.

Singer eredeti varrógépei

a legjobbak a világon, mit számtalan utazásuk legvilágosabban bizonyít.

Singer eredeti varrógépei

legkönnyebben kezelhetők; megvarrnak minden szövetet, a legdurvábbat és legfinomabbat minden fonállal és a legtekélyesebb segédeszközökkel vannak ellátva.

Singer eredeti varrógépei

kitűnő tulajdonságok, jóságuk és tartósságukért a legkelvtebbek és legkeresettebbek. Több mint 13 millió van belőlük forgalomban és az évi forgalom 900.000 darabot halad meg.

A gyár 40 éves fennállása és a megszerzett jóhírnév a gépek jóságát illetően a legbiztosabb garantiát nyújtják.

Minden nagyobb városban főközlét van, tehát oktatás a varrásban, javítások, tűk és géprészek mindent kaphatók.

Előnyös fizetési feltételek. — Készpénzfizetésnél 10% engedmény.

Műhimzésre szintén ingyenes oktatás.

The Singer Manufacturing Co. részv.-társ.

(ezelőtt Niedlinger G.)

Csik- és Udvarhelyvármegye kizárólagos elárúsítója: **Timár Ferencz** Székely-Udvarhely, Szombatfalvi-utca. Erdélyrészi főüzlet és raktár. Kolozsvár, Jókai-utca 3.